

Warszawa, 20 lipca 2023 r.

STANOWISKO
Polskiego Stowarzyszenia Przemysłu Kosmetycznego i Detergentowego
dotyczące
projektu Dyrektywy ws. uzasadniania wyraźnych oświadczeń środowiskowych i informowania o nich
(Dyrektywa w sprawie oświadczeń środowiskowych)

Polskie Stowarzyszenie Przemysłu Kosmetycznego i Detergentowego (PSPKD) jest organizacją reprezentującą ok. 150 firm, funkcjonujących w obszarze kosmetyków, detergentów oraz produktów biobójczych. Członkami PSPKD są zarówno międzynarodowe koncerny, jak i lokalne małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), dla których opracowywane propozycje prawne w zakresie oświadczeń środowiskowych będą miały istotne znaczenie.

PSPKD w pełni popiera cele wniosku Komisji Europejskiej (KE) dotyczącego Dyrektywy ws. uzasadniania wyraźnych oświadczeń środowiskowych i zgadza się z jego ambitnym podejściem zmierzającym do rozwiązania problemu pseudoekologicznego marketingu oraz opracowania zharmonizowanych, unijnych ram prawnych, dotyczących twierdzeń ekologicznych. Niemniej jednak PSPKD identyfikuje pewne przeszkody, które mogą utrudnić lub nawet uniemożliwić osiągnięcie proponowanych celów.

W związku z powyższym, poniżej przedstawione zostały aspekty, które z punktu widzenia branży kosmetycznej i detergentowej są kluczowe w kontekście przedstawionej przez KE propozycji rozporządzenia.

Spójność przepisów na szczeblu UE

Dyrektywa powinna wspierać harmonizację przepisów w całej Unii Europejskiej i zachować integralność jednolitego rynku. PSPKD postuluje, aby dyrektywa i wszelkie akty prawa wtórnego określały:

- wymogi prawne, w tym dokładne etapy procesu weryfikacji i dokumentacji, którą należy przedstawić w celu uzasadnienia i przekazywania oświadczeń środowiskowych, a także ustanowiony i wdrożony proces weryfikacji; wymogi te powinny zostać zharmonizowane w całej UE, aby uniknąć rozbieżności we wdrażaniu dyrektywy do prawodawstwa krajowego przez poszczególne państwa członkowskie;
- definicję "powszechnie uznanych dowodów naukowych" – zwiększyłyby to pewność prawną w zakresie możliwych do zastosowania w celu uzasadnienia oświadczeń objętych dyrektywą międzynarodowych norm i metodologii; definicja taka powinna obejmować międzynarodowe standardy, naukowo uzasadnione metodologie, które zostały poddane wzajemnej ocenie, lub uzyskały powszechną akceptację w odpowiedniej społeczności naukowej;

- wyjaśnienie w ramach definicji „oświadczenia środowiskowego”, że nie obejmuje ona oświadczeń, które koncentrują się na aspektach innych niż wpływ na środowisko, takich jak zachowania konsumentów lub porady dotyczące użytkowania produktów w celu osiągnięcia najwyższej efektywności środowiskowej.

Proporcjonalne środki dotyczące uzasadniania i komunikacji oświadczeń środowiskowych

PSPKD popiera podejście Komisji, które nie narzuca uniwersalnej metodyki, takiej jak PEF, niemniej jednak wymaga uzasadniania oświadczeń środowiskowych solidnymi, weryfikowalnymi danymi, opartymi na standardach międzynarodowych. Chcąc zapewnić pełną harmonizację w zakresie interpretacji i wdrożenia przepisów, w ocenie PSPKD analiza cyklu życia na podstawie normy ISO 14001 powinna zostać włączona lub przywołana w ramach dyrektywy. Metodologia i wymogi UE w zakresie oświadczeń środowiskowych powinny być dostosowane do międzynarodowych norm uznanych naukowo. Pełna ocena cyklu życia nie powinna być jednak wymagana w przypadku wszystkich rodzajów oświadczeń. Wymogi dotyczące uzasadniania wyraźnych oświadczeń środowiskowych powinny być proporcjonalne do charakteru oświadczenia i uwzględniać różnicę pomiędzy aspektami środowiskowymi, wpływem na środowisko i efektami działalności środowiskowej, tak aby zapewnić przedsiębiorcom jasność co do sposobu uzasadniania różnych rodzajów wyraźnych oświadczeń środowiskowych.

Dodatkowo, w przypadku komunikacji oświadczeń środowiskowych, PSPKD popiera możliwość wykorzystania środków cyfrowych w celu wymiany informacji na temat uzasadniania deklaracji. Streszczenie informacji uzasadniających dane oświadczenie powinno być w ocenie PSPKD publicznie dostępne w formie linku, kodu QR lub innego nośnika, natomiast bardziej szczegółowe dane, takie jak badania i obliczenia, powinny być dostępne wyłącznie dla upoważnionego weryfikatora oraz do celów inspekcji przez właściwe organy. Dyrektywa powinna wyraźnie chronić poufne informacje handlowe i wprowadzać rozróżnienie pomiędzy danymi dostępnymi publicznie, a poufnymi informacjami, przeznaczonymi wyłącznie dla organów kontroli.

Systemy punktacji

PSPKD zgadza się z nadrzędną zasadą, która wskazuje, że informacje o wpływie produktów na środowisko powinny być jasne, przejrzyste i porównywalne, a zatem oparte na solidnej metodologii obliczania śladu środowiskowego. Takie informacje mogą pomóc konsumentom w dokonywaniu bardziej zrównoważonych wyborów. W ocenie PSPKD, przepisy Art. 7 powinny mieć zastosowanie nie tylko wtedy, gdy są stosowane przez przedsiębiorców, lecz również przez aplikacje porównawcze, organizacje pozarządowe czy konsumenckie. W przeciwnym razie, na rynku mogą pozostać mniej wiarygodne systemy ocen, powodujące dezorientację wśród konsumentów. Do czasu przyjęcia prawa unijnego, należy ustanowić również przepisy przejściowe, umożliwiające stosowanie zagregowanych systemów punktacji, opartych na pełnej analizie cyklu życia.

Systemy weryfikacji deklaracji środowiskowych

PSPKD popiera zasadność weryfikacji oświadczeń środowiskowych, gwarantującej że są one solidne i wiarygodne. Systemy weryfikacji oświadczeń, sprzyjające innowacjom i szybkiemu udostępnianiu produktów na rynku, muszą być jednak zharmonizowane i przewidywalne. Niniejszy projekt dyrektywy nie może przyczyniać się jednak do stworzenia nadmiernie uciążliwego procesu, w szczególności dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Dlatego też, w ocenie PSPKD każdy system weryfikacji powinien być oparty o następujące podstawowe zasady:

- harmonizacja – główne wymogi dotyczące całej procedury weryfikacji powinny zostać ustanowione w ramach dyrektywy, w celu jednolitego wdrożenia przez wszystkie państwa członkowskie UE; nadrzędną zasadą powinno być wzajemne honorowanie deklaracji i certyfikatów pomiędzy krajami UE;
- określone ramy czasowe – dyrektywa powinna określać klarowne terminy przeprowadzania weryfikacji przez upoważnionych weryfikatorów, tak aby odpowiednio uzasadnione deklaracje mogły być wykorzystywane bez zbędnych opóźnień – w ocenie PSPKD weryfikatorzy powinni wydawać oceny w maksymalnym terminie 30 dni od daty złożenia wniosku o weryfikację i certyfikację;
- kompleksowość – przepisy dotyczące skarg i dostępu do wymiaru sprawiedliwości należy rozszerzyć na weryfikatorów, zapewniając przestrzeganie przez nich tych samych zasad co weryfikowane przez nich przedsiębiorstwa.

Ponadto, państwa członkowskie nie powinny ograniczać wyboru przez przedsiębiorców akredytowanego weryfikatora w odniesieniu do ich oświadczeń, weryfikatorzy muszą zapewnić mechanizm niezależnego przeglądu swojej decyzji, jeżeli odmówią weryfikacji oświadczenia, a dodatkowo przedsiębiorcy powinni mieć prawo do zakwestionowania przed krajowymi organami administracyjnymi odmowy weryfikatora do zatwierdzenia oświadczeń.

Realistyczne okresy transpozycji dyrektywy i wdrożenia przepisów krajowych

Art. 25 wniosku zobowiązuje państwa członkowskie UE do przyjęcia i publikacji przepisów krajowych po upływie 18 miesięcy od daty wejścia w życie dyrektywy oraz do stosowania tych przepisów po upływie 24 miesięcy od wejścia w życie dyrektywy. Oznacza to, że w ciągu 6 miesięcy po transpozycji do prawa krajowego, rządy będą zobowiązane do akredytacji wystarczającej liczby weryfikatorów, posiadających odpowiedni poziom fachowej wiedzy i zdolności do przeglądu oświadczeń i oznakowań środowiskowych, w tym już istniejących. W ocenie PSPKD, 6 miesięcy nie jest okresem wystarczającym aby to osiągnąć i może skutkować zaprzestaniem stosowania większości twierdzeń ekologicznych, w tym wielu solidnie uzasadnionych, które mogłyby spełniać wszelkie wymogi prawne. Byłoby to sprzeczne z celami dyrektywy, ponieważ poważnie ograniczyłoby informowanie konsumentów o środowiskowych aspektach produktów i przedsiębiorstw oraz ich usług, a także zdecydowanie zniechęciło do działań na rzecz ekologicznych innowacji. W ocenie PSPKD, w celu zapobiegania tego typu negatywnym konsekwencjom, przepisy krajowe transponujące dyrektywę powinny wchodzić w życie po upływie co najmniej 36 miesięcy od wejścia w życie dyrektywy.

PSPKD wnioskuje również o dopuszczenie do obrotu produktów z oświadczeniami środowiskowymi, które zostały wprowadzone na rynek w dniu wejścia w życie dyrektywy, aż do wyczerpania zapasów, nawet jeśli odpowiednie oświadczenia nie zostały poświadczane przez weryfikatora. Masowe wycofywanie z rynku produktów przydatnych do użytku, lecz niespełniających wymogów dyrektywy ws. uzasadniania oświadczeń środowiskowych, byłoby sprzeczne z ideami ograniczania powstawania odpadów.

Ocena i przegląd dyrektywy po upływie 5 lat od publikacji

Art. 21 ust. 3 lit. b zawiera konkretną propozycję ewentualnej zmiany dyrektywy w celu zakazania oświadczeń środowiskowych w odniesieniu do produktów zawierających substancje niebezpieczne, z wyjątkiem przypadków, w których ich stosowanie uznaje się za niezbędne dla społeczeństwa zgodnie z kryteriami, które opracuje Komisja. PSPKD pragnie podkreślić, że każdy z opracowanych przepisów powinien być proporcjonalny, oparty na solidnych podstawach naukowych, rzeczywistym wpływie poszczególnych składników na środowisko – należy utrzymywać związek pomiędzy obecnością danej substancji niebezpiecznej a danym oświadczeniem. Bezpieczeństwo produktu zależne jest od sposobu użycia danej substancji, biorąc pod uwagę cykl życia całego produktu, jego stosowanie i narażenie na dany składnik. Przepis zakazujący stosowania oświadczeń środowiskowych na wszystkich produktach zawierających pewne substancje jest w ocenie PSPKD zbyt ogólny.